

Nők a közéletben: részvétel, attitűdök, pártválasztás

REPUBLIKON INTÉZET

2020. MÁJUS

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

- A választási részvételi hajlandóságban nem mérhető eltérés nők és férfiak között, azonban a választáson túli részvétel tekintetében aktívabbnak mutatkoznak a férfiak, akik minden korosztályban jobban érdeklődnek a politika iránt.
- Mind a nők, mind a férfiak baloldali véleményt képviselnek a társadalmi újraelosztás, valamint zöld álláspontot a klímaváltozás tekintetében.
- A magyar társadalom a gyereknevelésben konzervatívabb, mint a női és férfi munkavállalás kapcsán. Ez utóbbi tekintetében azonban az anyagi biztonság fontosabb szempont lehet mint az egyéni kiteljesedés.
- Míg az attitűdök tekintetében nincsen számottevő különbség nők és férfiak között, addig az ideológiai értékválasztások esetében igen. A nőkre jellemzőbb a kevésbé politikus, így a vallásos, a hagyománytisztelő, valamint a környezetvédő ideológiai elköteleződés, míg a férfiaknál az „erős nemzeti érzelmű” kiemelkedő világnézeti kategória.
- A női szavazók felülreprezentáltsága a Párbeszéd esetében kiugró, 22 százalék, amelyet az LMP követ 9 százalékkal. Esetükben tehát a szavazóik között ennyi százalékkal több nő van, mint az összes szavazó között.

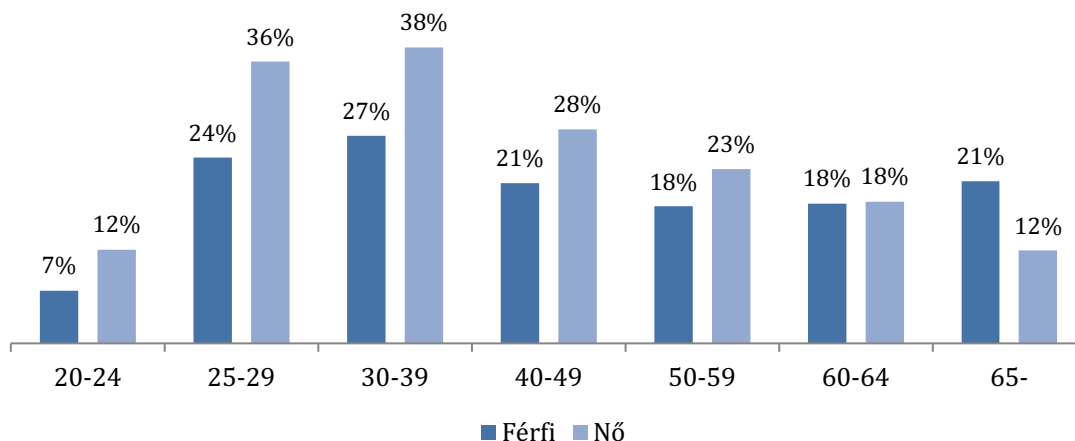
Az utóbbi hetekben több kormánypárti politikus is olyan kijelentéseket tett női politikusokkal kapcsolatban, amelyek szélesebb körű felháborodást váltottak ki az ellenzéki nyilvánosságban. A személyeskedés mellett a kormánypárti többség a KDNP indítványára nyilatkozatban utasította el a nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról szóló Isztambuli Nyilatkozatot. A megszólalások és a politikai nyilatkozatok aktuálissá tették a nőket érő erőszak és a nők közéleti szerepvállalásának kérdését. A nőkkal szembeni és a családon belüli erőszak témája ugyanakkor nem először fogalmazódik meg a Fidesszel kapcsolatban. Emlékeztet, hogy Balogh József János országgyűlési képviselő és polgármester 2013-ban súlyosan bántalmazta élettársát, majd azzal védekezett, hogy a nő vak komondorukban esett el és úgy sérült meg. Balogh József Jánost az ügy miatt a Fidesz kizárta tagjai közül. 2012-ben Varga István fideszes parlamenti képviselő egy felszólalásában kifejtette, hogy a családon belüli erőszak megelőzésének eszköze, ha a nők az emancipáció helyett a gyerekszüléssel foglalkoznak. A családon belüli erőszak elleni tüntetési kampány 2012-ben azonban még sikert tudott elérni a magát családbarátként azonosító jobboldali kormánnyal szemben, a későbbi tüntetések az Isztambuli Egyezmény ratifikálásáért azonban már nem hoztak eredményt.

A téma mélyebb megértése érdekében a Republikon Intézet elemzésében a női választók részvételi szokásait, politikai attitűdjeiket és pártpreferenciájukat vizsgáljuk meg. Célunk annak tanulmányozása, hogy melyek az uralkodó női szerepfelfogások, milyen részvételi hajlandóság jellemzi a nőket, és milyenek a politikai preferenciáik. A tanulmány alapjául szolgáló kutatást a Republikon Intézet megbízásából a Závecz Research készítette 2000 fő személyes megkérdezésével. A kutatás nem, életkor és iskolai végzettség szerint reprezentatív Magyarország felnőtt népességére. Az adatfelvételre 2020 januárjában került sor. Az elemzés elkészítéséhez a KSH és a European Social Survey adatait is felhasználtuk. A kutatás során az országgyűlési frakcióval és európai parlamenti képvisellel rendelkező pártok szavazóit vizsgáltuk.

EREDMÉNYEK

Magyarországon, ahogy általában a fejlett országokban, a fiatalabb korosztályokban a diplomások között a nők aránya már meghaladja a férfiakét (1. ábra). A különbség egyes korosztályok esetében nagyobb a 10 százaléknál. A jelenség ugyanakkor nem korlátozódik a 30-as, 40-es korosztályokra, már az 50-es korosztály esetében is megfigyelhető. Az arány a férfiak javára csupán a 65 éven felettiéknél fordul át.

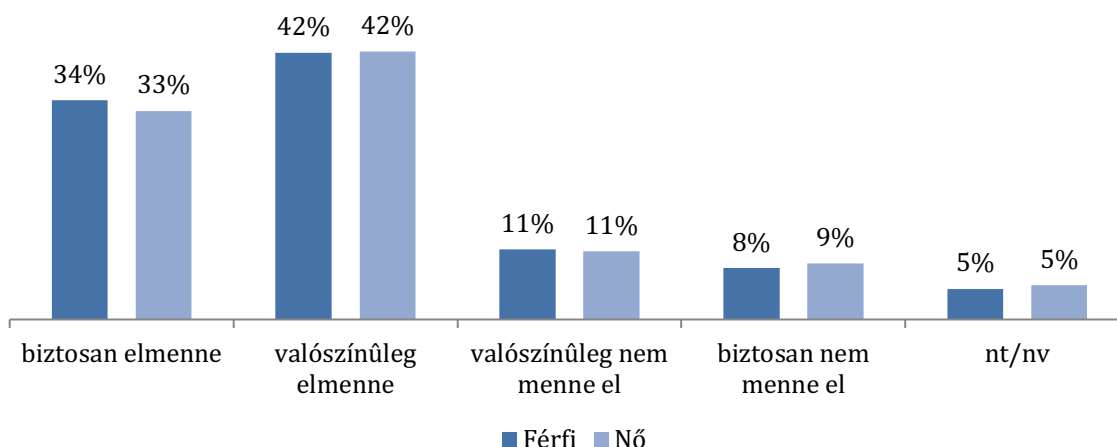
A diplomások aránya a 20 éves és annál idősebb népességben korcsoport és nemek szerint

1. ábra forrás: KSH mikrocenzus 2016

A választási részvétel tekintetében nincsen jelentős különbség férfiak és nők között (2. ábra). Mindkét nem esetében 76 százalék biztosan, vagy valószínűleg megjelenne az országgyűlési választásokon. Ez a szám ugyanakkor magasabb, mint a választásokon ténylegesen megjelenők aránya.

Ha most vasárnap lennének az országgyűlési választások, elmenne-e szavazni?

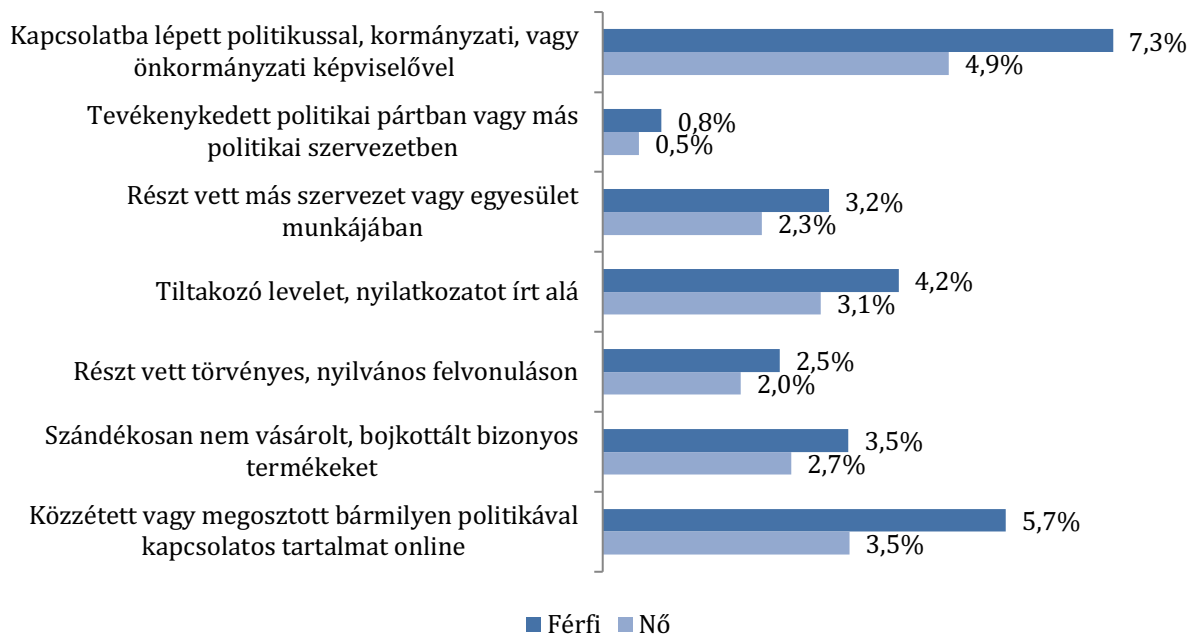

2. ábra forrás: Republikon közvélemény-kutatás, 2020. január

Feltűnőbb az eltérés a nők és férfiak között a választások közötti politikai részvétel esetében (3. ábra). Minden politikai részvételi forma tekintetében passzívabbak a nők. Különösen nagy a különbség a politikusokkal, választott képviselőkkel való kapcsolatfelvétel és az online részvétel

tekintetében. A jelenség összefüggésben lehet azzal, hogy mindkét esetben szükség van egyéni, személyes fellépésre és az egyéni kompetenciákba vetett bizalomra. Érdekes ugyanakkor megjegyezni, hogy Magyarországon általánosságban alacsony a választások közötti politikai részvétel szintje, ugyanakkor a nők esetében szisztematikusan alacsonyabbak a részvételi arányok.

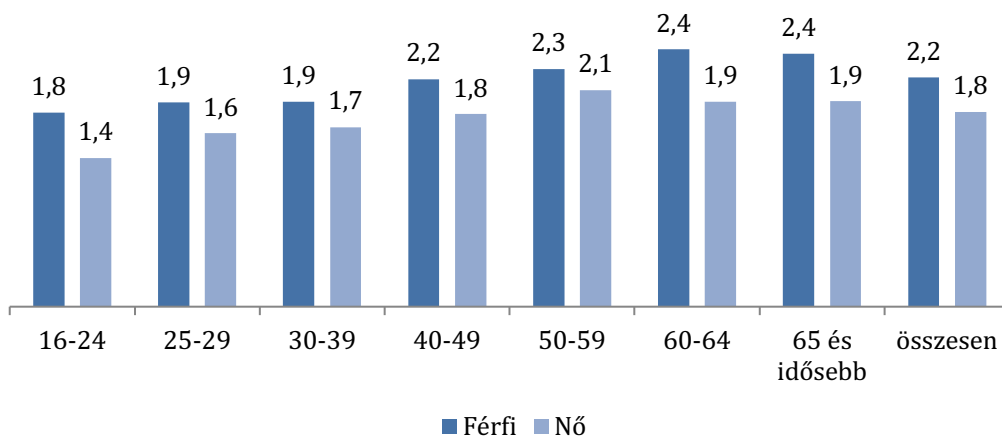
Politikai részvétel

3. ábra forrás: ESS 9. hullám, adatfelvétel: 2019. 02-03.

Az eltérő politikai részvételi hajlandóság összefüggésben van azzal, hogy a női válaszadókat minden vizsgált korosztályban kevésbé érdekli a politika, mint a férfiakat (4. ábra). Ezt a különbséget még a magasabb iskolai végzettség sem ellensúlyozza. A politikai érdeklődés továbbá a progresszívebbnek tartott fiatalabb korosztályok esetében alacsonyabb, mint az idősebbeknél.

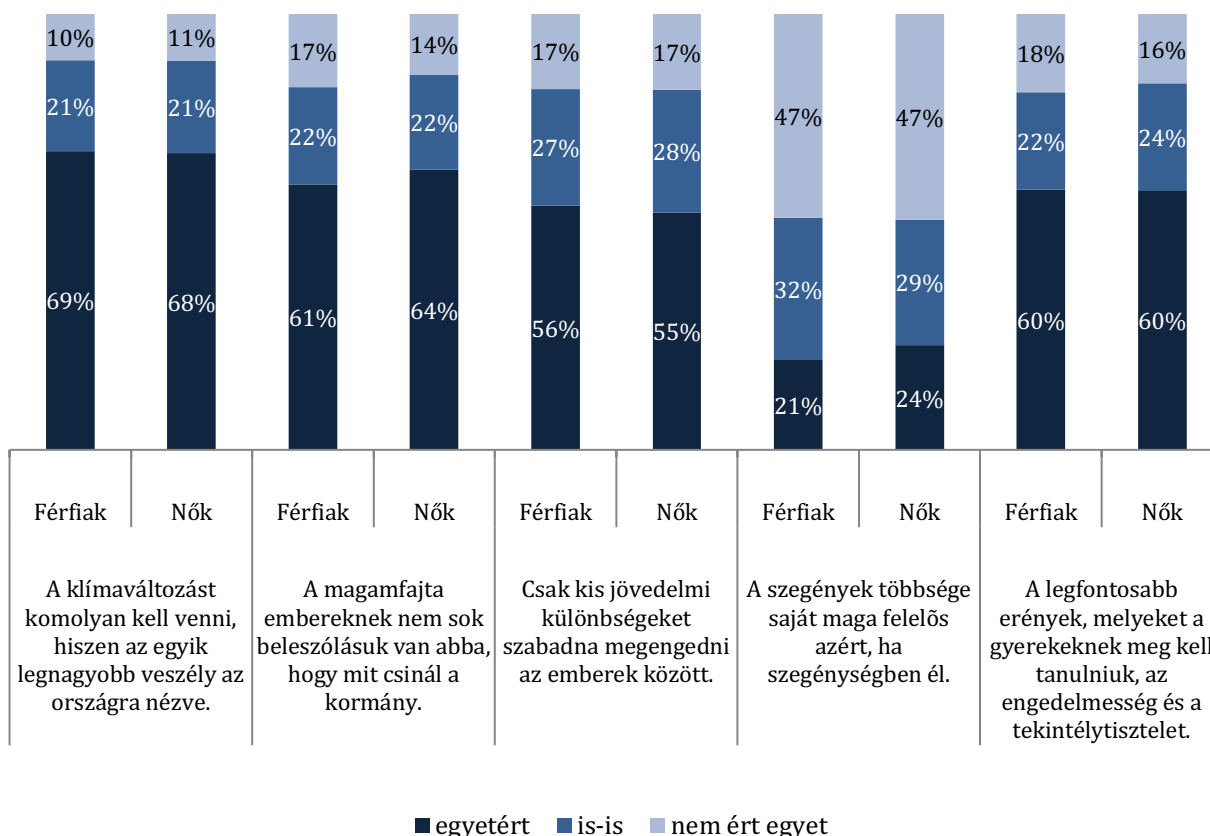
Mennyire érdekli önt a politika? (1 = egyáltalán nem érdekli; 4 = nagyon érdekli)

4. ábra forrás: ESS 9. hullám, adatfelvétel: 2019. 02-03.

Nők és férfiak között az általunk mért adatok szerint szinte alig van különbség a politikai attitűdök tekintetében (5. ábra). A politikai részvétel eredményességébe vetett alacsony bizalom („A magamfajta embereknek nem sok beleszólásuk van abba, hogy mit csinál a kormány.”), mint attitűd mutatkozik meg a fenti alacsony részvételi adatokban. A magyar társadalom ugyanakkor kifejezetten baloldali, valamint zöld véleményeket fogalmaz meg a társadalmi újraelosztás és a klímavédelem kérdésében.

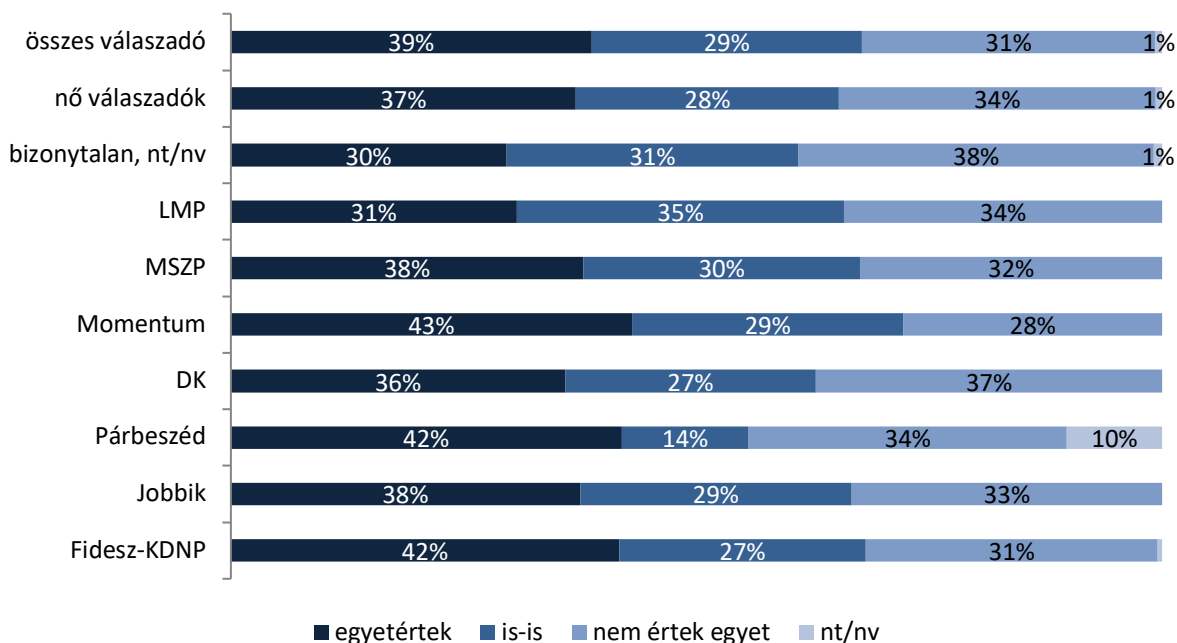
Politikai attitűdök

5. ábra forrás: Republikon közvélemény-kutatás, 2020. január

A nemi, családi szerepek kapcsán eltérés mutatkozik abban, hogy míg a többség a női munkavállalás tekintetében progresszív nézetet vall, addig a gyereknevelés kapcsán inkább a konzervatív szemlélet az uralkodó. Ez arra enged következtetni, hogy a nők munkavállalása esetében nem az egyéni kiteljesedés, hanem inkább az anyagi biztonság az elsődleges szempont (5-6. ábra). A családon belüli női és férfi szerepekkel kapcsolatos véleményeket megvizsgáltuk pártpreferencia szerinti bontásban is.

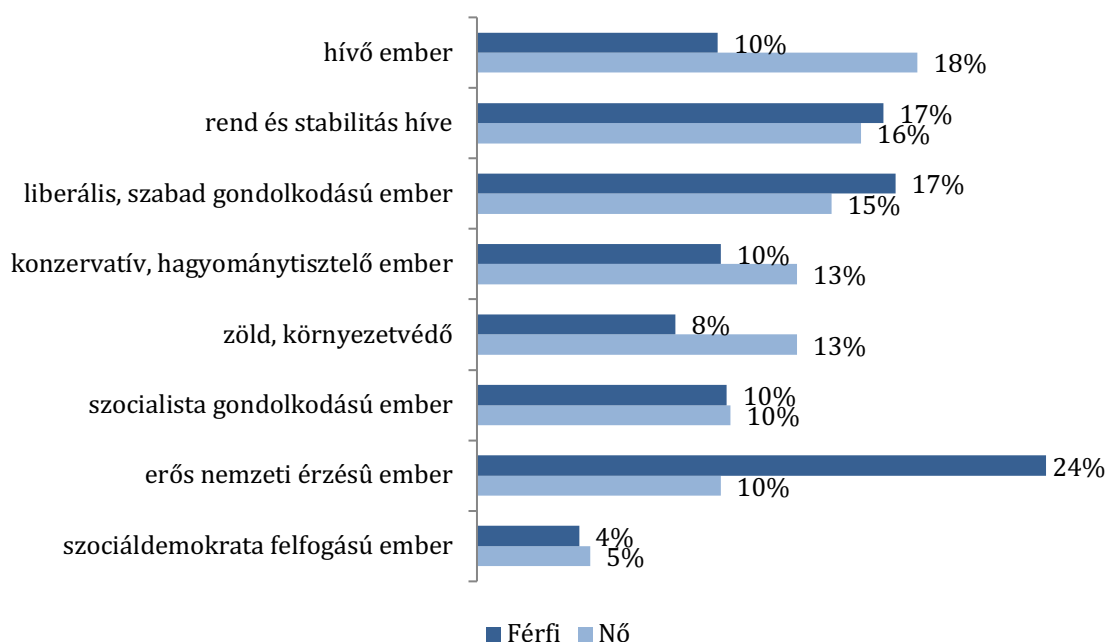
Egyetért azzal a kijelentések, miszerint a férfi dolga az, hogy pénzt keressen, a feleségnek a háztartással és a gyerekekkel kellene foglalkoznia?

6. ábra forrás: Republikon közvélemény-kutatás, 2020. január

A kutatás során megvizsgáltuk azt is, hogy milyen ideológiákkal azonosulnak a válaszadók. Egymás után két különböző ideológiát, világnézetet nevezhettek meg. A 7. ábra mutatja a nők esetében az első említett ideológiák arányát. A politikai attitűdökkel ellentétben itt már világosabb különbségek vannak a két nem között. A nők jellemzően kevésbé konfliktusos világnézeti kategóriák (hívó ember, zöld, környezetvédő) segítségével jellemezték értékválasztásaikat.

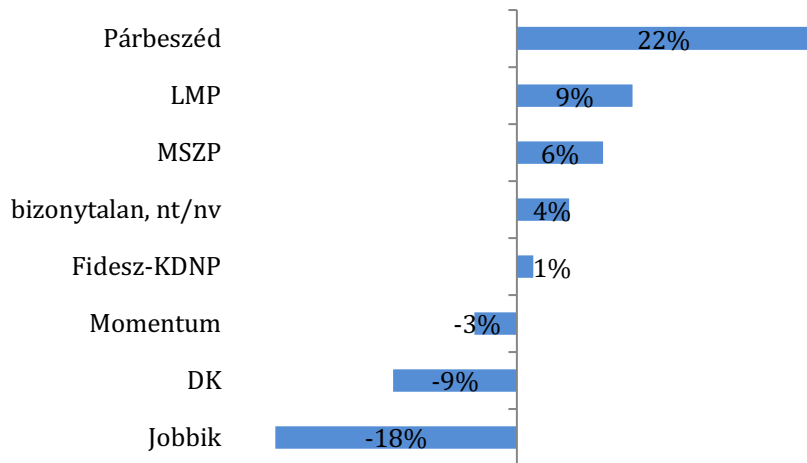
Ideológiai önbesorolás, első említés

7. ábra forrás: Republikon közvélemény-kutatás, 2020. január

Végül megvizsgáltuk, hogy az egyes pártok választói között mekkora a nők felülreprezentáltsága (8. ábra), tehát mennyivel nagyobb a nők aránya szavazóik között, mint a teljes népességben. Ebben a tekintetben a Párbeszéd eredménye kimagasló, amelyet az LMP követ. A Jobbik szavazói között továbbra is a férfiak felülreprezentáltak (18 százalék). Némileg meglepő, hogy míg az MSZP szavazóinál felül-, addig a DK-nál alulreprezentáltak a nők. Ennek oka az lehet, hogy a DK aktivista politikájával jobban szimpatizálhatnak a férfi, mint a női ellenzéki szavazók.

Női választók felülreprezentáltsága

8. ábra forrás: Republikon közvélemény-kutatás, 2020. január